

V. MISCELLANEA

SĂRBĂTORIREA ACAD. JAN ENDZELIN LA ÎMPLINIREA VÎRSTEI DE 85 DE ANI

Ariton Vraciu

La 22 februarie 1958 s-au împlinit 85 de ani de la nașterea eminentului lingvist Jan Marcevič Endzelin. Cu acest prilej Academia de Științe a R.S.S. Letone a organizat la Riga o sesiune științifică consacrată vieții și activității neobositului cercetător al limbilor baltice.

După ce își ia licența la Universitatea din Iuriev (Tartu), J. M. Endzelin devine privat-docent, mai întâi la Tartu, apoi la Harkov (1903, 1908). În anul 1911 este numit profesor la Universitatea din Harkov, iar în 1920, la cea din Riga. Nouă ani mai târziu (în 1929), a fost ales membru corespondent al Academiei de Științe a U.R.S.S., pentru că în 1946 să i se confere titlul de membru activ al Academiei R. S. S. Letone.

Principalele sale opere Jan Endzelin le-a consacrat studierii dialectelor letone, istoriei limbilor letonă, veche prusiană și lituaniană. Însemnată este de asemenea contribuția lui la precizarea normelor limbii letone contemporane¹.

Endzelin este în momentul de față, fără îndoială, cel mai mare specialist în domeniul lingvisticii baltice. El a studiat timp de 65 de ani — și sub toate aspectele — structura acestei ramuri indo-europene. Aplicând în numeroasele și variatele sale cercetări principiile metodei comparativ-istorice, prof. Jan Endzelin a precizat locul limbilor veche prusiană, letonă și lituaniană în cadrul familiei lingvistice indo-europene. Sistemul limbilor baltice este confruntat de savantul sovietic cu sistemul limbilor indo-iraniene, slave, germanice, greacă, latină și altele. Rigurozitatea științifică, tratarea exhaustivă a problemelor, abundența materialului faptic, expunerea clară și sistematică — acestea sînt trăsăturile caracteristice ale operei de lingvist a lui Jan Endzelin. Aceleași principii, aceeași erudiție ne întîmpină și în studiile consacrate mult discutatei probleme a comunității balto-slave.

Dintre operele lui Endzelin devenite celebre amintim aici: « Prepozițiile letone » (disertația de magistru)² și « Studii balto-slave » (teza de doctorat)³. Prima constituie de fapt o monografie în care sînt expuse în mod detaliat toate problemele privitoare la originea, evoluția și întrebuițarea prepozițiilor în limba letonă. Cît privește *Славяно-балтийские этюды*, trebuie spus că pentru întîia oară vechile relații lingvistice balto-slave au fost supuse unei analize atît de minuțioasă și precise. Inovațiile specifice acestor grupuri de limbi sînt puse de Jan Endzelin pe seama unei perioade de conviețuire a balților cu slavii⁴.

¹ Recent Prezidiul Academiei de Științe a R. S. S. Letone a hotărît editarea operelor alese ale lui Endzelin în șase volume.

² J. Endzelin, *Латышские предлоги*, pp. I—II, Iuriev, 1905—1906.

³ J. Endzelin, *Славяно-балтийские этюды*, Harkov, 1911.

⁴ Vezi și studiul *Древнейшие славяно-балтийские языковые связи*, « Труды Института языка и литературы АН Латвийской ССР », т. II, Riga, 1953, pp. 67—82.